

פרשת אחרי מות

משה לאהרון: המשכיות מנהיגותית בין כריזמה לשגרה

מנהיגותו הייחודית של משה רבנו במשבר חטא העגל, מלמדת אותנו על דרכים להמשכיות מנהיגותית גם לאחר לכתו של מנהיג דגול.

משה, לאחר שקיבל את הלוחות בהר סיני, ירד ופעל בנחישות, שבר את הלוחות, טיהר את המחנה, וביקש רחמים על העם. האירוע הסתיים בירידתו מההר עם לוחות שניים ביום שנקבע כיום כיפור – מסמל להתחדשות הברית בין ה' לישראל.

זה היה מפגן מנהיגות בלתי רגיל. נועז והחלטי ברגעים מסוימים, איטי ועקשני ברגעים אחרים. משה צריך היה להתמודד עם שני הצדדים, להשפיע על בני ישראל לעשות תשובה ולשכנע את ה' לכפר להם. משה היה, באותו זמן, להתגלמות הנשגבה ביותר, מאז ועד עולם, של השם "ישראל": שורה עם א-לוהים ועם אנשים – ויכול.

מה עושים בהיעדרה של מנהיגות הרואית, כבירה, גדולה מהחיים? עם הבעיה הזאת מתמודדים כל אומה, תאגיד, קהילה ומשפחה. קל לחשוב במצבי מצוקה ודילמה "מה משה היה עושה עכשיו?" אבל משה עשה מה שעשה משום שהוא היה מה שהיה. אנחנו איננו משה. מסיבה זו, כל קבוצת בני אדם שזכתה פעם למגע

עם גדולה אנושית מתמודדת עם בעיית המשכיות.
איך תימלט קבוצה כזאת מן השקיעה האורבת לה?

הפתרון נמצא בפרשת השבוע שלנו. היום בו משה ירד בו מן ההר עם הלוחות השניים התקדש ליום בן אלמוות על ידי כך שתאריך זה בלוח השנה נעשה ליום הקדוש מכולם, יום כיפור. ביום זה תשוחזר מדי שנה הדרמה של התשובה והכפרה. אולם מעתה, במתכונת הקבע, דמות המפתח ביום זה תהיה לא משה אלא אהרן; לא הנביא אלא הכהן הגדול.

מקס ובר כינה זאת "השגרה של כריזמה" – הפיכת רגעי השראה למציאות יומיומית על-ידי יצירת מוסדות וטקסים מתמשכים. ביהדות, התהליך הזה מתבטא במעבר מהובלה נבואית להובלה דרך חוקים וטקסים.

ג'יימס מקגרגור ברנס ביצירתו הקלאסית 'מנהיגות': ניסח כך: **"המעשה המנהיגותי המוחשי שאורך חייו הוא הרב ביותר הוא יצירת מוסד – אומה, תנועה חברתית, מפלגה פוליטית, ביורוקרטיה – הממשיך לקיים מנהיגות מוסרית ולקדם שינוי חברתי חיוני גם זמן רב לאחר שהמנהיגים שיצרו אותו הלכו ואינם".**

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריי השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות - מודל לחקוי

מנהיגות כפרתון

חשיבות המשמעת והעקביות במנהיגות, ומדגיש את ההבדל בין מנהיגות הרואית רגעית לבין מנהיגות מתמשכת וממוסדת.

ספרו 'גלגל התנופה: מוטב למצוין' טוען תיאורטיקן הניהול ג'ים קולינס שהמכנה המשותף לכל החברות העסקיות ה"מצוינות" הוא **תרבות של משמעת**. בספרו 'מצוינים מבחירה' הוא משתמש בביטוי "מצעד 42 הקילומטרים" לציון מאפיין נוסף של ארגונים מעולים: שהם מתכוננים למרתון, לא למרוץ קצר. הביטחון העצמי, הוא אומר בספרו זה האחרון, "בא לא מנאומי מוטיבציה, השראה כריזמטית, קסיבות מורל, אופטימיות חסרת בסיס או תקווה עיוורת". **היא באה מעשיית המעשה, יום אחרי יום, שנה אחרי שנה.** חברות מצוינות מנהיגות משמעת ספציפית, שיטתית ועקבית. הן מעודדות אנשים למשמעת עצמית ולאחריות. הן נמנעות מתגובת-יתר לשינוי, ויהא זה שינוי לטובה או לרעה.

הפיכתם של ערכים לקודים של מעשה, המעצבים מצדם את הרגלי הלב, היא לב לבן של היהדות ושל המנהיגות. **אל לנו לאבד את ההשראה שנסכו בנו הנביאים, אבל אסור גם לאבד את הרגלי השגרה הללו, ההופכים אידיאלים למעשים וחלומות למציאות ממומשת.**

מהשראה לפעשה, מחזון לשגרה

מנהיגות אמתית נמדדת ביכולתה להפוך ערכים לחלק משגרת החיים וליצור תרבות שמקיימת אותם לאורך זמן. בכך מונחל החזון לדורות ומתקיימת השראה בלתי פוסקת. כל חברה המבקשת להבטיח את קיומה לאורך זמן, חייבת לשלב בין חזון ברור לבין תהליכים עקביים המוטמעים בשגרת החיים, ובכך להבטיח יציבות והתפתחות. המסר המרכזי הוא שהפיכת ערכים למציאות תלויה במשמעת יומיומית וביכולת לתרגם השראה למעשים קבועים.

עקרונות
במנהיגות

איך מקבלים השראה מהשגרה,
ממעשים יומיומיים קבועים?

כיצד נוכל למנוע הסתמכות יתר על דמויות כריזמטיות
ולבנות תהליכים בני קיימא?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | מנחה לאהרון

עקרונות בחינוך

פחזון לשגרה

צוותי חינוך:

- **מנהיגות עקבית וממוסדת:** כיצד ניתן להטמיע תרבות של משמעת ועקביות בעבודת הצוות החינוכי?
- **יצירת תהליכים חינוכיים מתמשכים:** אילו כלים נוכל ליישם כדי להפוך ערכים חינוכיים להרגלים יומיומיים בבית הספר?
- **הסתכלות ארוכת טווח במנהיגות:** כיצד ניתן להטמיע עקרונות חינוכיים כך שיהפכו לחלק בלתי נפרד מהתרבות הבית-ספרית?

תלמידים:

- **הפיכת ערכים למעשה:** איך אפשר להפוך את הערכים שאתם לומדים לחלק משגרת היום-יום שלכם?
- **חזון אישי ושגרה:** איך תוכלו לשלב בין החלומות שלכם לבין המציאות היומיומית?
- **התמדה ומשמעת עצמית:** מה אתם יכולים לעשות כדי להפוך הרגלים קטנים להצלחות גדולות בחייכם?